ĢENERĀLADVOKĀTA MACEJA ŠPUNARA [*MACIEJ SZPUNAR*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2016. gada 29. novembrī[1]

Lieta C-544/15

Sahar Fahimian
pret
Vācijas Federatīvo Republiku

(Verwaltungsgericht Berlin (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Direktīva 2004/114/EK — 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts — Nosacījumi trešo valstu valstspiederīgo uzņemšanai studiju nolūkā — Atteikums uzņemt personu — "Apdraudējuma valsts drošībai" jēdziens — Dalībvalsts novērtējuma brīvība — Pārbaude tiesā

1. *S. Fahimian* ir Irānas studente, kas vēlas saņemt vīzu Vācijā, lai tur veiktu doktorantūras studijas. Vācijas iestādes atsakās izsniegt šādu vīzu, pamatojot ar to, ka viņa studēja universitātē, kuru Eiropas Savienības Padome ir iekļāvusi to iestāžu sarakstā, kas ir tuvas Irānas valdībai un kas veic pētniecību militāros nolūkos. Tās viņu uzskata par apdraudējumu valsts drošībai.

2. Lai gan pastāv plaša judikatūra par valsts drošības izņēmumu iekšējā tirgus brīvību un ES pilsonības jomā, to pašu nevar apgalvot par valsts drošības nosacījumiem ES imigrācijas politikas jomā.

3. Šajā lietā uzdotais jautājums, kurš ir otrais par Padomes Direktīvas 2004/114/EK[2] interpretāciju, skar ES imigrācijas politikas kodolu. Tiesai būs jānosaka dalībvalstij pieejamās novērtējuma brīvības robežas šajā kontekstā, kā arī pārbaudes tiesā apjoms. Šādi rīkojoties, Tiesai būtu jāņem vērā iekšējā tirgus un imigrācijas politikas dažādie mērķi.

1 — Oriģinālvaloda – angļu.

2 — 2004. gada 13. decembra Direktīva par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā (OV 2004, L 375, 12. lpp.).

I – Atbilstošās tiesību normas

A – ES tiesības

1) Direktīva 2004/114

4. Direktīvas 2004/114 (turpmāk tekstā – "Direktīva") 1. pantā "Priekšmets" ir paredzēts:

"Šīs direktīvas mērķis ir paredzēt:

a) nosacījumus attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā;

b) noteikumus par procedūrām trešo valstu pilsoņu uzņemšanai dalībvalstu teritorijā minētajos nolūkos."

5. Saskaņā ar šīs direktīvas 3. panta ("Darbības joma") 1. punktu tā attiecas uz "trešo valstu pilsoņiem, kas iesniedz pieteikumu, lai viņus studiju nolūkā uzņem attiecīgas dalībvalsts teritorijā".

6. Direktīvas 2004/114 II nodaļā ir 5.–11. pants, un tā attiecas uz "Uzņemšanas nosacījumiem."

7. 5. pantā ietvertais "Princips" ir tāds, ka "trešās valsts pilsoni saskaņā ar šo direktīvu uzņem ar nosacījumu, ka ir pārbaudīti dokumentāri pierādījumi par to, ka viņš/viņa atbilst 6. pantā paredzētajiem nosacījumiem, kā arī attiecīgajai kategorijai piemērojamajiem nosacījumiem, kas izklāstīti 7. līdz 11. pantā".

8. Direktīvas 2004/114 6. pants "Vispārīgi nosacījumi" ir formulēts šādi:

"1. Trešās valsts pilsonis, kas iesniedz uzņemšanas pieteikumu 7. līdz 11. pantā minētajos nolūkos:

a) uzrāda derīgu ceļošanas dokumentu, kā noteikts attiecīgas valsts tiesību aktos. Dalībvalstis var pieprasīt, ka ceļošanas dokumenta derīguma termiņš ietver vismaz plānoto uzturēšanās laiku;

b) ja saskaņā ar uzņēmējas dalībvalsts tiesību aktiem viņš/viņa ir nepilngadīgais/-gā – uzrāda vecāku atļauju par plānoto uzturēšanos;

c) apdrošināts slimību gadījumiem attiecībā uz visiem riskiem, pret kuriem attiecīgā dalībvalstī parasti ir apdrošināti tās pilsoņi;

d) nav atzīts par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību, valsts drošību vai sabiedrības veselību;

e) ja attiecīgā dalībvalsts to pieprasa – sniedz pierādījumus par to, ka viņš/viņa ir samaksājis/-jusi maksu par pieteikuma izskatīšanu, saskaņā ar 20. pantu.

2. Dalībvalstis atvieglo uzņemšanas procedūru trešo valstu pilsoņiem, uz ko attiecas 7. līdz 11. pants un kas piedalās Kopienas programmās, kuras veicina mobilitāti uz Kopienu vai Kopienā."

9. Direktīvas 2004/114 V nodaļas ("Procedūra un pārskatāmība") 18. panta "Procesuālas garantijas un pārskatāmība" 4. punktā ir noteikts, ka, "ja noraida pieteikumu vai anulē uzturēšanās atļauju, kas izsniegta saskaņā ar šo direktīvu, attiecīgā persona ir tiesīga apstrīdēt šādu lēmumu attiecīgās dalībvalsts iestādēs".

2) Regula (ES) Nr. 267/2012 un Īstenošanas Regula (ES) Nr. 1202/2014

10. Saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 267/2012[3] 23. panta 2. punkta d) apakšpunktu "iesaldē visus līdzekļus un saimnieciskos resursus, kas ir IX pielikumā minēto personu, vienību vai struktūru īpašumā, valdījumā, turējumā vai kontrolē. Šīs regulas IX pielikumā iekļauj fiziskas un juridiskas personas, vienības un struktūras, kas saskaņā ar Padomes Lēmuma 2010/413/KĀDP 20. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktu ir apzinātas kā tādas, kas [..] ir citas personas, vienības vai struktūras, kas sniedz atbalstu, piemēram, materiālu atbalstu, loģistikas vai finansiālu atbalstu, Irānas valdībai, un personas un vienības, kas ir saistītas ar tām".

11. Padomes Īstenošanas regulas (ES) Nr. 1202/2014[4] pielikuma I.I. punktā ir uzskaitītas personas un vienības, "kas iesaistītas ar kodolenerģiju vai ballistiskajām raķetēm saistītās darbībās, un personas un vienības, kuras atbalsta Irānas valdību"[5]. Pielikuma 161. punktā ir noteikts šādi:

"*Sharif University of Technology* (*SUT*) ir vairāki sadarbības nolīgumi ar Irānas valdības organizācijām, ko ANO un/vai ES ir iekļāvušas sarakstos un kuras darbojas militārās vai ar militārām lietām saistītās jomās, it īpaši ballistisko raķešu ražošanas un iegādes jomā. Tas ietver nolīgumu ar *Aerospace Industries Organisation* – ko ES ir iekļāvusi sarakstā – tostarp par satelītu ražošanu; sadarbību ar Irānas Aizsardzības ministriju un Irānas revolucionāro gvardu korpusu (*IRGC*) saistībā ar viedlaivu (*smartboat*) sacensībām; plašāku nolīgumu ar *IRGC Air Force*, kas aptver universitātes attiecību attīstīšanu un stiprināšanu, organizatorisko un stratēģisko sadarbību;

SUT piedalās 6 universitāšu nolīgumā, ar kuru, izmantojot pētniecību aizsardzības jomā, tiek atbalstīta Irānas valdība; kā arī *SUT* pasniedz pēcdiploma kursus bezpilota gaisa kuģu inženierijā, kurus citu starpā ir izstrādājusi Zinātnes ministrija. Kopā ņemot, šīs darbības liecina par nozīmīgu sadarbību ar Irānas valdību militārās vai ar militārām lietām saistītās jomās, un ar tām tiek atbalstīta Irānas valdība."

B – Vācijas tiesības

12. *Gesetz über den Aufenthalt, die Erwerbstätigkeit und die Integration von Ausländern im Bundesgebiet* (Likums par ārvalstnieku uzturēšanos, nodarbinātību un integrāciju Vācijas Federatīvās Republikas teritorijā)[6] redakcijā, kas izriet no 2008. gada 25. februāra paziņojuma (*BGBl.* 2008 I, 162. lpp.), kurā jaunākie grozījumi izdarīti ar 2015. gada 27. jūlija likuma (*BGBl.* 2015 I, 1386. lpp.) 1. pantu, it īpaši ir par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu Vācijā.

13. Atbilstoši minētā likuma 4. panta 1. punktam:

"Lai ieceļotu un uzturētos [Vācijas] Federatīvās [Republikas] teritorijā, ārvalstniekiem ir jāsaņem uzturēšanās atļauja, ja nepastāv pretēji noteikumi Eiropas Savienības tiesībās vai tiesību aktos, izņemot, ja uzturēšanās tiesības radušās no 1963. gada 12. septembra Līguma, ar ko nodibināta asociācija starp Eiropas Ekonomikas Kopienu un Turciju (*Federālais Likumu Vēstnesis* 1964 II, 509. lpp.) (EEK un Turcijas Asociācijas līgums). Tiek piešķirtas šāda veida uzturēšanās atļaujas

1. vīza atbilstoši 6. nodaļas 1. panta Nr.1 un 3. pantam,

[..]."

3 — Padomes 2012. gada 23. marta Regula par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu un Regulas (ES) Nr. 961/2010 atcelšanu (OV 2012, L 88, 1. lpp.), ko groza ar 2015. gada 31. jūlija Padomes Regulu (ES) Nr. 2015/1328 (OV 2015, L 206, 20. lpp.).

4 — 2014. gada 7. novembra Īstenošanas regula, ar ko īsteno Regulu Nr. 267/2012 (OV 2012, L 325, 3. lpp.).

5 — Tehniski šajā pielikumā uzskaitītās personas un vienības jāiekļauj sarakstā, kurš noteikts Regulas Nr. 267/2012 IX pielikuma I daļā.

6 — Šī likuma tulkojums angļu valodā ir pieejams interneta vietnē: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_aufenthg/englisch_aufenthg.html#p0046.

14. Šī likuma 6. panta 3. punktā ir paredzēts:

"Ilgtermiņa uzturēšanās gadījumā ir jāsaņem Vācijas federatīvās teritorijas vīza (valsts vīza), ko ārvalstniekam izsniedz pirms ieceļošanas federālajā teritorijā. Šo vīzu izsniedz atbilstoši spēkā esošajiem noteikumiem par uzturēšanās atļauju, ES zilo karti, apmešanās atļauju un pastāvīgu uzturēšanās atļauju ES. Likumīgas uzturēšanas ilgums saskaņā ar vīzu jānosaka, ņemot vērā periodus, kad personai ir bijusi uzturēšanās atļauja, ES zilā karte, apmešanās atļauja vai pastāvīga uzturēšanās atļauja ES."

15. Minētā likuma 16. panta 1. punkts ir izteikts šādi:

"Ārvalstniekam var piešķirt uzturēšanās atļauju studiju nolūkā valsts vai valsts apstiprinātā universitātē vai salīdzināmā mācību iestādē. [..] Studijām paredzētu uzturēšanās atļauju var piešķirt tikai tad, ja ārvalstu pilsoni ir uzņēmusi mācību iestāde; nosacīta uzņemšana ir pietiekama. Valodas, kurā nodrošina mācības, zināšanas apliecinoši pierādījumi nav prasīti, ja [ārvalstnieka] valodas zināšanas jau ir tikušas ņemtas vērā saistībā ar lēmumu par uzņemšanu vai ja ir paredzēts, ka tās ir jāiegūst studiju sagatavošanās pasākumos. Veicot pirmo piešķiršanu un to pagarinot, studijām paredzētas uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš ir vismaz viens gads un nedrīkst pārsniegt divus gadus studijām un studiju sagatavošanās pasākumiem; to var pagarināt, ja mācību mērķis vēl nav sasniegts un to atbilstīgā laikposmā joprojām var sasniegt."

II – Fakti, tiesvedība un prejudiciālie jautājumi

16. *S. Fahimian* ir 1985. gadā dzimusi Irānas pilsone, kurai ir *Sharif University of Technology* (*SUT*) Teherānā izsniegts *Master of Science* [zinātnes maģistra grāds] informācijas tehnoloģiju jomā. Šīs universitātes specializācija ir tehnoloģijas, inženierzinātnes un fizika.

17. 2012. gada 21. novembrī viņa Vācijas vēstniecībai Teherānā lūdza izsniegt vīzu doktorantūras studiju sākšanai Darmštates Tehniskās universitātes Modernās drošības izpētes centrā [*Center for Advanced Security Research Darmstadt*] (*CASED*) projektā "Uzticamas iegultās un mobilās sistēmas". Pieteikumam bija pievienots pierādījums par uzņemšanu universitātē un tostarp arī *CASED* izpilddirektora 2012. gada 14. novembra vēstule. Saskaņā ar šo vēstuli *S. Fahimian* "veiks izpēti drošu lietu nozarē, proti, it īpaši projektā "Uzticamas iegultās un mobilās sistēmas" [..]. Viņa pētīs plašu jautājumu loku – no mobilo sistēmu drošības, it īpaši iejaukšanās konstatēšanu viedtālruņos, līdz pat drošības protokoliem. Viņas uzdevums būs atrast jaunus un efektīvus aizsardzības (*sic*) mehānismus viedtālruņiem, ņemot vērā vispārzināmas ierobežotas pilnvaras, ierobežotus skaitļošanas resursus un ierobežotu joslas platumu".

18. Papildus *CASED* piedāvāja *S. Fahimian* doktorantūras stipendiju EUR 1468 mēnesī.

19. Ar 2013. gada 27. maija rīkojumu Vācijas vēstniecība noraidīja *S. Fahimian* vīzas pieteikumu. Viņas neformālā šī rīkojuma pārsūdzība ("Remonstrationsverfahren") bija neveiksmīga.

20. 2013. gada 22. novembrī *S. Fahimian* cēla prasību pret Vācijas valdību iesniedzējtiesā, kurā viņa uztur savu lūgumu izsniegt vīzu studiju nolūkam. Viņa atsaucas uz Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punktu saistībā ar savām ieceļošanas tiesībām. Savukārt Vācijas valdība uzskata, ka viņa apdraudot valsts drošību Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

21. Šīs tiesvedības kontekstā ar 2015. gada 14. oktobra rīkojumu, kas Tiesā saņemts 2015. gada 19. oktobrī, *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) uzdeva šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai [Direktīvas 2004/114] 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstu kompetentajām iestādēm, pārbaudot, vai trešās valsts pilsonis, kas iesniedz uzņemšanas pieteikumu direktīvas 7.–11. pantā minētajos nolūkos, nav atzīts par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību, valsts drošību vai sabiedrības veselību, ir novērtējuma brīvība un tādēļ iestādes vērtējumu tiesā var pārbaudīt tikai ierobežotā apmērā?

1) b) Ja uz pirmā jautājuma a) daļu tiek atbildēts apstiprinoši: kādi juridiskie ierobežojumi ir dalībvalstu kompetentajām iestādēm, novērtējot, ka trešās valsts pilsonis, kas iesniedz uzņemšanas pieteikumu [Direktīvas 2004/114] 7.–11. pantā minētajos nolūkos, ir jāatzīst par tādu, kas apdraud sabiedrisko kārtību, valsts drošību vai sabiedrības veselību, it īpaši attiecībā uz novērtējuma pamatā esošajiem faktiem un to vērtējumu?

2) Neatkarīgi no atbildēm uz pirmā jautājuma a) un b) daļu: vai [Direktīvas 2004/114] 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atbilstoši tam tādā situācijā kā izskatāmajā lietā, kad trešās valsts pilsone no Irānas, kas ir ieguvusi augstskolas izglītību Irānas *Sharif University of Technology* (Teherāna), kuras specializācija ir tehnoloģijas, inženierzinātnes un fizika, vēlas ieceļot, lai varētu uzsākt studijas doktorantūrā IT drošības pētniecības jomā projektā "Uzticamas iegultās un mobilās sistēmas", it īpaši efektīvu aizsardzības mehānismu attīstība viedtālruņiem, dalībvalstis ir pilnvarotas atteikt uzņemšanu savā teritorijā, norādot, ka nevar izslēgt, ka saistībā ar pētniecības projektu iegūtās prasmes Irānā tiktu izmantotas ļaunprātīgi, piemēram, konfidenciālas informācijas iegūšanai rietumvalstīs ar mērķi veikt iekšējās represijas vai vispārīgi saistībā ar cilvēktiesību pārkāpumiem?"

22. *S. Fahimian* un Vācijas, Beļģijas, Grieķijas, Francijas, Itālijas un Polijas valdības iesniedza rakstveida apsvērumus, ko izdarīja arī Eiropas Komisija. *S. Fahimian* un Vācijas, Grieķijas un Francijas valdības, kā arī Eiropas Komisija arī sniedza mutiskos apsvērumus 2016. gada 20. septembra tiesas sēdē.

III – Vērtējums

23. Es piedāvāju pārformulēt iesniedzējtiesas trīs jautājumus, ņemot vērā apstākļus, ka LESD 267. panta kontekstā Tiesa sniedz valsts tiesai lietderīgu atbildi, kas tai palīdzēs atrisināt tajā esošo lietu, un tādēļ Tiesa var no visas valsts tiesas sniegtās informācijas, it īpaši no lēmuma par prejudiciālā jautājuma uzdošanu motīvu daļas, izvilkt ES tiesību normas un principus, kuriem ir nepieciešama interpretācija, ņemot vērā pamatlietas priekšmetu [7].

24. Ar jautājumiem, kurus būtu jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas liedz dalībvalstij atteikties izsniegt vīzu trešās valsts valstspiederīgajam tādos apstākļos kā šajā lietā, kad trešās valsts valstspiederīgais no Irānas ir ieguvis universitātes diplomu iestādē, kas ir ietverta Īstenošanas regulas Nr. 1202/2014 sarakstā kā iestāde, kas "ir iesaistīta ar kodolenerģiju vai ballistiskajām raķetēm saistītās darbībās, un personas un vienības, kuras atbalsta Irānas valdību", un paredz uzsākt pētniecības projektu dalībvalsti IT drošības jomā.

25. Šajā ziņā iesniedzējtiesa lūdz paskaidrot jēdzienu "valsts drošība" Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē, kā arī kompetentām valsts iestādēm esošās novērtējuma brīvības apjomu un vēlākas pārbaudes tiesā šajā ziņā apjomu.

7 — Šajā ziņā skat. spriedumus, 2014. gada 4. septembris, *eco cosmetics* un *Raiffeisenbank St Georgen* (C-119/13 un C-120/13, EU:C:2014:2144, 33. punkts), un 2015. gada 23. aprīlis, *Aykul* (C-260/13, EU:C:2015:257, 43. punkts un tajā minētā judikatūra).

A – Par Direktīvas 2004/114 interpretāciju

26. Tā kā šī ir tikai otrā lieta, kas iesniegta Tiesai par Direktīvas 2004/114 normas interpretāciju, es uzskatu, ka ir lietderīgi konstatēt un atgādināt dažas šīs direktīvas pamatiezīmes.

1) Publiskās starptautiskās tiesības un ieceļošanas tiesības

27. Saskaņā ar pašreiz spēkā esošām publiskām starptautiskām tiesībām pirmā ieceļošana likumīgas imigrācijas nolūkā ir joma, kurā valstij ir plašā mērā beznosacījuma novērtējuma brīvība [8]. Vēsturiski valstīm saskaņā ar starptautiskajām tiesībām nav pienākuma uzņemt ārvalstniekus un nav pienākumu saistībā ar šādas uzņemšanas nosacījumiem [9]. Kā ģenerāladvokāts P. Mengoci [*P. Mengozzi*] norādīja savos secinājumos lietā *Koushkaki* [10], "ja ir tāds starptautisko tiesību princips, kuram piemīt viena no valsts suverenitātes raksturīgajām izpausmēm, tad tas ir princips, atbilstoši kuram valstīm ir tiesības kontrolēt nepilsoņu ieceļošanu to teritorijā".

28. Tostarp šādu suverenitāti neapšauba starptautiskie cilvēktiesību nolīgumi, kuri vienmēr vēsturiski ir tikuši sastādīti kā garantija pastāvošo valstu iekšienē, nevis starptautiskās pārvietošanās nolūkā [11]. Līdzīgā veidā Eiropas Cilvēktiesību tiesa (ECT) principā uzskata, ka līgumslēdzējām valstīm atbilstoši pastāvīgām starptautiskām tiesībām, par ko ir to līgumā noteiktie pienākumi, ir tiesības kontrolēt ārvalstnieku ieceļošanu, uzturēšanos un izraidīšanu [12]. Patiešām, šī pati tiesa nedaudz sašaurināja šo principu attiecībā uz divām dažādām *neizraidīšanas* situācijām saskaņā ar 1950. gada 4. novembrī Romā parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (ECPAK) [13] 3. pantu un ģimenes atkalapvienošanās jautājumiem atbilstoši ECPAK 8. pantam [14], bet tas nemaina vispārējo principu iepriekš aprakstītajās publiskajās starptautiskajās tiesībās.

2) Harta

29. Tas pats ir pareizi par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu (turpmāk tekstā – "Harta"), kurā trešo valstu valstspiederīgajiem brīvas pārvietošanās kontekstā tiesības tiek piešķirtas divos konkrētos apstākļos. Tādējādi Hartas 15. panta 3. punktā ir noteikts, ka trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir atļauja strādāt dalībvalstu teritorijā, ir tiesības uz tādiem pašiem darba apstākļiem, kādi ir Savienības pilsoņiem, bet Hartas 45. panta 2. punktā ir noteikts, ka "pārvietošanās un uzturēšanās brīvību *saskaņā ar Līgumiem* var piešķirt trešo valstu pilsoņiem, kuri *likumīgi dzīvo* kādas dalībvalsts teritorijā" [15]. Tādēļ Hartā ir noteikts priekšnosacījums – likumīga ieceļošana Savienībā –, nevis radītas šādas tiesības.

8 — Skat. Thym, D., "Legal framework for entry and border controls", no: Hailbronner, K., un Thym, D. (red.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2. izd., C. H. Beck, Hart, Nomos, Minhene, Oksforda, Bādenbādene, 2016, 32. punkts.

9 — Skat. Hailbronner, K., un Gogolin, J., "Aliens", no: Wolfrum, R. (red.) *Max Planck Encyclopedia of Public International Law*, Oxford University Press, tiešsaistes izdevums (http://opil.ouplaw.com/home/EPIL), 14. punkts.

10 — C-84/12, EU:C:2013:232, 47. punkts.

11 — Skat. Hailbronner, K., un Gogolin, J., minēts iepriekš, 14.–22. punkts.

12 — Tāda ir ECT pastāvīgā judikatūra. Skat. ECT spriedumu, 1991. gada 18. februāris, Nr. 12313/86, *Moustaquim* pret Beļģiju, CE:ECHR:1991:0218JUD001231386, 43. punkts, un ECT spriedumu, 2005. gada 26. jūlijs, Nr. 38885/02, *N* pret Somiju, CE:ECHR:2003:0923DEC003888502, 158. punkts.

13 — Šāda ir pastāvīgā ECT judikatūra kopš 1989. gada 7. jūlija sprieduma Nr. 14038/88 *Soering* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1989:0707JUD001403888, 91. punkts. Skat. arī ECT spriedumu, 1996. gada 15. novembris, Nr. 22414/93, *Chahal* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, 73.–74. punkts.

14 — Skat. ECT spriedumus, 2001. gada 21. decembris, *Nr.* 31465/96, *Sen* pret Nīderlandi, CE:ECHR:2001:1221JUD003146596, 40. punkts; 2005. gada 1. decembris, Nr. 60665/00, *Tuquabo-Tekle* u.c. pret Nīderlandi CE:ECHR:2005:1201JUD006066500, 50. punkts, un 2011. gada 14. jūnijs, *Nr.* 38058/09, *Osman* pret Dāniju, CE:ECHR:2011:0614JUD003805809, 53. un nākamie punkti.

15 — Mans izcēlums.

3) ES imigrācijas tiesības

30. ES imigrācijas tiesības vispārējā veidā ir nesaraujami saistītas ar iekšējā tirgus darbību, kā tas definēts LESD 26. panta 2. punktā [16], jo, atceļot iekšējās robežas, ieskaitot robežkontroli, noteikti jānodrošina kopējs režīms pie ārējām robežām [17]. Tādēļ Līgumā par ES ar Amsterdamas [18] līgumu ievietotajā 61. panta a) punktā, kas piemērojams Direktīvas 2004/114 pieņemšanas laikā, ir pieminēta ārējo robežu kontrole, patvērums un imigrācija kā "papildu pasākumi", kuri bija "tieši saistīti" ar personu brīvu pārvietošanos [19].

4) Direktīvas 2004/114 mērķis

31. Direktīva 2004/114 ir jāanalizē šādā kontekstā.

32. Pamatojoties uz normu, kura pašreiz pēc Lisabonas līguma spēkā stāšanās ir LESD 79. panta 2. punkts [20], Direktīvas 2004/114 mērķis ir noteikt "*nosacījumus* attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu dalībvalstu teritorijā uz laiku, kas ilgāks par trim mēnešiem, studiju [..] nolūkā" [21], kā arī "noteikumus par procedūrām trešo valstu pilsoņu uzņemšanai dalībvalstu teritorijā minētajos nolūkos" [22]. Vispārīgākā līmenī direktīvas preambulas apsvērumi [23] parāda, ka trešo valstu valstspiederīgo pārvietošanās uz Savienību veicināšana ir galvenais faktors visas Eiropas kopumā pasludināšanā par augsta līmeņa mācību un arodmācību [24] pasaules centru un ka migrācija direktīvā noteiktajos nolūkos ir abpusējas gan iesaistīto migrantu un to izcelsmes valsts, gan uzņēmējas dalībvalsts bagātināšanās veids, kā arī tas palīdz veicināt citu kultūru iepazīšanu [25].

33. Tās galvenais mērķis ir Savienības interesēs piesaistīt Savienībai kvalificētus trešo valstu pilsoņus studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā. Tiesību radīšana trešo valstu pilsoņiem, kuri vēlas ieceļot Savienībā, ir tikai līdzeklis, kā sasniegt šo mērķi. Tādēļ plašos vilcienos Direktīva 2004/114 nav "cilvēktiesību direktīva" salīdzinājumā ar, piemēram, atvasinātiem tiesību aktiem par patvērumu.

16 — Saskaņā ar kuru iekšējais tirgus aptver telpu *bez iekšējām robežām*, kurā saskaņā ar Līguma noteikumiem ir nodrošināta preču, personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprite.

17 — Tas tomēr nenozīmē, ka, tiklīdz kā trešās valsts pilsonis tiek uzņemts dalībvalstī, viņam ir automātiskas tiesības pārvietoties. Patiešām, uz LESD 79. panta pamata pieņemtās direktīvas ietver būtiskus pārvietošanās ES iekšienē ierobežojumus. Skat., piemēram, Direktīvas 2004/114 8. pantu, kurā (vēlreiz) noteikts, ka, lai persona varētu brīvi pārvietoties, tai jāizpilda vispārējie un speciālie nosacījumi, kas noteikti šīs direktīvas 6. un 7. pantā.

18 — Ar kuru pakārtoti tika izveidota brīvības, drošības un tiesiskuma telpa. Tas bija drīzāk to jomu, kas cieši saistītas ar personu brīvu pārvietošanos, pārcelšana no trešā pīlāra (LES) un otro pīlāru (EKL). Tādējādi līdz brīdim, kad stājās spēkā Lisabonas līgums, šī joma bija starppīlāru joma, jo daļēji to regulējošās normas ietilpa EKL, un cita daļa – LES.

19 — Šis formulējums pazuda tikai līdz ar Lisabonas līguma stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī.

20 — Kopējā imigrācijas politika. Iepriekš – EKL 63. panta 3. un 4. punkts.

21 — Skat. Direktīvas 2004/114 1. panta a) apakšpunktu. Mans izcēlums.

22 — Skat. Direktīvas 2004/114 1. panta b) apakšpunktu. Mans izcēlums.

23 — Savienības tiesību akta preambulā var paskaidrot tā saturu, skat. spriedumu, 2008. gada 22. decembris, *Wallentin-Hermann*, C-549/07, EU:C:2008:771, 17. punkts un tajā minētā judikatūra.

24 — Skat. Direktīvas 2004/114 preambulas 6. apsvērumu.

25 — Skat. Direktīvas 2004/114 preambulas 7. apsvērumu.

5) Direktīvas 2016/801 mērķis

34. Lai papildinātu šo aprakstu, jāpiemin, ka starplaikā Savienības likumdevējs pieņēma Direktīvu (ES) 2016/801 [26], kurā tiek apvienoti Direktīvas 2004/114 un Direktīvas 2005/71/EK [27] priekšmets, vienlaikus atceļot šos divus tiesību instrumentus ar 2018. gada 24. maiju [28]. Lai gan Direktīva 2016/801 nav piemērojama šajā lietā *ratione temporis* dēļ, tajā tomēr ir norādīti likumdevēja nodomi 2016. gadā.

35. Direktīvai 2016/801, kuru Padome un Parlaments pieņēma 12 gadus pēc Direktīvas 2004/114, ir daudz detalizētāks mērķis, kā tas ir norādīts preambulā. Tādējādi Direktīvas 2016/801 preambulas apsvērumos tiek norādīts uz *augsti kvalificētu cilvēk*u piesaistīšanu [29], veidojot Savienības galveno vērtību – *cilvēkkapitālu*, un *izaugsmes* nodrošināšanu, veicinot cilvēku kontaktus un mobilitāti [30], abpusēju gan iesaistīto migrantu un to izcelsmes valsts, gan attiecīgās dalībvalsts bagātināšanos, vienlaikus stiprinot kultūras saiknes un sekmējot kultūras daudzveidību [31], sniedzot priekšstatu par Savienību kā par pievilcīgu vietu pētniecībai, kam jānodrošina Savienības vispārējās konkurētspējas un izaugsmes ātruma pieaugums, vienlaikus veidojot tādas darba vietas, kas vairāk sekmē IKP izaugsmi [32], un padarot Savienību pievilcīgāku tiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri vēlas veikt pētniecisku darbību [33]. Tomēr Savienības likumdevējs necenšas iedrošināt smadzeņu aizplūšanu no jaunajām vai attīstības valstīm, tāpēc pasākumi pētnieku reintegrācijas atbalstam viņu izcelsmes valstīs būtu jāveic kopā ar izcelsmes valstīm, lai izveidotu visaptverošu migrācijas politiku [34]. Vienlaikus visa Eiropa būtu jāveicina kā pasaules augsta līmeņa mācību un arodmācību pasaules centrs un šajā nolūkā jāuzlabo un jāvienkāršo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumi [35].

36. Tā ir nevis "cilvēktiesību terminoloģija", bet drīzāk "iekšējā tirgus sarunas".

6) Ieceļošanas tiesības saskaņā ar Ben Alaya spriedumu

37. Acīmredzami iepriekš aprakstītais publisko starptautisko tiesību princips tiek bieži sašaurināts attiecībā uz iekšējām situācijām ES iekšējā tirgū, ieskaitot pilsonību, kurās Savienība līdzinās federālai vienībai ar plašu personu brīvu pārvietošanos. Arī atvasinātajās tiesībās attiecībā uz Savienības ārējām robežām ir parādījusies tendence sašaurināt iepriekš minēto starptautisko publisko tiesību vispārējo principu, kā tas ir novērojams Direktīvas 2004/114 gadījumā.

38. *Ben Alaya* [36] spriedums to labi ilustrē.

39. *Ben Alaya* – Vācijā dzimis Tunisijas pilsonis, kurš aizbrauca no Vācijas sešu gadu vecumā, lai dzīvotu Tunisijā, vēlējās atgriezties Vācijā pēc vidusskolas pabeigšanas, lai uzsāktu studijas universitātē. Lai gan viņš tika uzņemts matemātikas studijām universitātē, Vācijas iestādes atteicās izsniegt studenta vīzu, jo tās šaubījās par viņa motivāciju vēlmei studēt Vācijā, ņemot vērā it īpaši viņa iepriekš iegūtās

26 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 11. maija Direktīva (ES) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā (OV 2016, L 132, 21. lpp.).

27 — 2005. gada 12. oktobra Direktīva par īpašu procedūru trešo valstu valsts piederīgo uzņemšanai zinātniskās pētniecības nolūkos (OV 2005, L 289, 15. lpp.).

28 — Skat. Direktīvas 2016/801 41. pantu.

29 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 3. apsvērumu.

30 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 6. apsvērumu.

31 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 7. apsvērumu.

32 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 8. apsvērumu.

33 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 11. apsvērumu.

34 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 12. apsvērumu.

35 — Skat. Direktīvas 2016/801 preambulas 14. apsvērumu.

36 — Spriedums, 2014. gada 10. septembris (C-491/13, EU:C:2014:2187).

nepietiekamās atzīmes, sliktās vācu valodas zināšanas un to, ka nebija saiknes starp viņa izvēlēto studiju virzienu un karjeras plāniem [37]. Būtiski ir tas, ka *Ben Alaya* bija izpildījis vispārējos un specifiskos nosacījumus, kas noteikti Direktīvas 2004/114 6. un 7. pantā. Patiesībā Vācijas iestādes centās ieviest papildu nosacījumus, kas nav sniegti direktīvā.

40. Šajā īpašajā kontekstā Tiesa interpretēja direktīvu tādējādi, ka, ja studenti no trešajām valstīm atbilst šīs direktīvas 6. un 7. pantā izsmeļoši uzskaitītajiem vispārīgajiem un īpašajiem nosacījumiem, tiem ir jāizsniedz uzturēšanās atļauja, piemērojot direktīvas 12. pantu [38]. Tiesa piebilda, ka "Direktīvā 2004/114 ir atzīta dalībvalstu rīcības [novērtējuma] brīvība, pārbaudot uzņemšanas pieteikumus" [39], kura tomēr attiecas "vienīgi uz šīs direktīvas 6. un 7. pantā paredzētajiem nosacījumiem, kā arī šajos ietvaros – uz nozīmīgo faktu izvērtēšanu, lai noteiktu, vai norādītie nosacījumi ir izpildīti, un tostarp, vai nepastāv ar sabiedrisko kārtību, valsts drošību vai sabiedrības veselību saistīti iemesli, kas liedz trešās valsts pilsoņa uzņemšanu" [40].

41. Tā rezultātā *Ben Alaya* bija jāizsniedz uzturēšanās atļauja [41]. Vācijas valdība nevarēja ieviest nekādus papildu nosacījumus tiem, kas jau uzskaitīti Direktīvas 2004/114 6. un 7. pantā.

42. Uz trešās valsts valstspiederīgajiem attiecas vispārējie un īpašie Direktīvas 2004/114 6. un 7. panta noteiktie nosacījumi, tādēļ tiem ir tiesības ieceļot Savienībā. Tomēr, ņemot vērā dalībvalstu novērtējuma brīvību, nosakot, vai vispārējo un īpašie nosacījumi ir izpildīti, šādu tiesību apjoms būtiski atšķiras no to tiesību apjoma, kas rodas no brīvas pārvietošanās iekšējā tirgū.

7) Spriedumi lietāsKoushkaki un Air Baltic Corporation

43. Šajā posmā jāpiemin vēl divi spriedumi: spriedums *Koushkaki* [42] par Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regulu (EK) Nr. 810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu (Vīzu kodekss) [43], un spriedums *Air Baltic Corporation* [44] par Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 15. marta Regulu (EK) Nr. 562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss) [45].

44. *Koushkaki*, Irānas pilsoņa, vienotās vīzas pieteikumu Vācijas iestādes noraidīja, jo viņš nebija pierādījis, ka viņam ir pietiekami iztikas līdzekļi gan plānotās uzturēšanās laikam, gan arī lai atgrieztos izcelsmes valstī. Vīzu kodeksā šāds nosacījums nav paredzēts. Vīzas atteikuma lēmumā nebija norādīts neviens no Vīzu kodeksa 32. panta 1. punktā norādītajiem iemesliem. Attiecīgi Tiesa nosprieda, ka dalībvalsts kompetentās iestādes vienotas vīzas pieteikuma izskatīšanas noslēgumā var atteikties izsniegt šādu vīzu pieteikuma iesniedzējam tikai gadījumā, ja uz šo pieteikuma iesniedzēju var tikt attiecināts kāds no Vīzu kodeksa normās uzskaitītajiem vīzas atteikuma pamatojumiem [46].

37 — Skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Ben Alaya*, (C-491/13, ECLI:EU:C:2014:2187, 16. punkts).
38 — Turpat, 27. punkts.
39 — Turpat, 33. punkts.
40 — Turpat.
41 — Turpat, 35. punkts.
42 — Spriedums, 2013. gada 19. decembris (C-84/12, EU:C:2013:862).
43 — OV 2009, L 243, 1. lpp.
44 — Spriedums, 2014. gada 4. septembris (C-575/12, EU:C:2014:2155).
45 — OV 2006, L 105, 1. lpp.
46 — Spriedums, 2013. gada 19. decembris, *Koushkaki* (C-84/12, EU:C:2013:862, 63. punkts).

45. Spriedumā lietā *Air Baltic Corporation* Tiesai tika uzdots jautājums, vai Šengenas Robežu kodeksam atbilst tādi valsts tiesību akti, kuros noteikts, ka trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas dalībvalstī obligāts priekšnosacījums ir derīgas vīzas esamība derīgā ceļošanas dokumentā robežpārbaudes brīdī, kas ir nosacījums, kurš nav paredzēts Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā. Piemērojot spriedumu *Koushkaki* pēc analoģijas, Tiesa nosprieda, ka ieceļošanas nosacījumu saraksts, kurš ir noteikts Šengenas Robežu kodeksa 5. pantā, ir izsmeļošs [47].

B – Par Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu

46. Lai gan iesniedzējtiesa savos faktiskajos jautājumos atsaucas uz sabiedrisko kārtību, valsts drošību un sabiedrības veselību, manuprāt šie jautājumi ir skaidri vērsti uz "valsts drošību", kā tas ir skaidri redzams no tā, ka rīkojumā par prejudiciālo jautājumu uzdošanu iesniedzējtiesa konstanti atsaucas uz "valsts drošību" atsevišķi tikai tad, kad runa ir par *S. Fahimian* gadījumu.

47. Vācijas valdība uzskata *S. Fahimian* par apdraudējumu valsts drošībai Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē. Šo viedokli tā pamato ar apsvērumu, ka situācija Irānā dodot pamatu pietiekami nopietnam riskam, ka prasītāja uzturēšanās laikā pētnieces statusā iegūtās prasmes dzimtenē varētu izmantot ļaunprātīgos nolūkos. Plānotā doktorantūra sensitīvā un ar drošību saistītā joma varētu ietvert tādu zināšanu ieguvi, kuras varētu tikt izmantotas ļaunprātīgos nolūkos militāriem mērķiem un/vai iekšējās represijas pasākumiem Irānā, vai vēl vispārīgāk – saistībā ar cilvēktiesību pārkāpumiem Irānā. Turklāt iegūtās zināšanas par telekomunikāciju un interneta pakalpojumu sistēmu un aprīkojumu, šifrēšanas tehnoloģiju un kriptogrāfiju policija vai slepenie dienesti varot ļaunprātīgi izmantot, lai novērotu iedzīvotājus.

48. Tādēļ rodas jautājums, vai šādi apsvērumi tiek ietverti jēdzienā "valsts drošība" Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē.

1) Par "valsts drošību"

49. ES līmenī jēdziens "valsts drošība" nav definēts. Principā tās ir dalībvalstis, kas definē jēdziena "valsts drošība" saturu. Tālāk ES tiesības iedalās divos posmos: vispirms ar tām tiek ierobežots šis saturs un pēc tam noteikta attiecība starp individuālu skārumu un "valsts drošību".

50. Pirmajā posmā Tiesai ir tendence nebūt ļoti stingrai, kad tā ierobežo jēdzienu "valsts drošība". Tiesa iekšējā tirgus kontekstā pastāvīgi ir spriedusi [48], ka "dalībvalstīm saskaņā ar to vajadzībām, kuras katrā dalībvalstī un laika periodā var atšķirties, principā ir tiesības noteikt sabiedriskās kārtības un valsts drošības prasības" [49]. Svarīgi ir tas, ka prasību apjomu katra dalībvalsts vienpusēji nevar noteikt, ja to nekontrolē Savienības iestādes [50]. Turklāt Tiesa attiecībā uz jēdzienu "valsts drošība" atbilstoši Direktīvas 2008/115/EK 7. panta 4. punktam [51] ir izmantojusi [52] to pašu formulu [53].

47 — Skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *Air Baltic Corporation* (C-575/12, EU:C:2014:2155, 62. punkts).

48 — Skat., piemēram, spriedumu, 2011. gada 17. novembris, *Gaydarov* (C-430/10, EU:C:2011:749, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

49 — Skat. spriedumu, 2012. gada 22. maijs, *I* (C-348/09, EU:C:2012:300, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).

50 — Turpat.

51 — "Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par acīmredzami nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai vai var noteikt laika posmu, kas ir īsāks par septiņām dienām."

52 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV 2008, L 348, 98. lpp.).

53 — Skat. spriedumu, 2015. gada 11. jūnijs, *Zh.* un *O.* (C-554/13, EU:C:2015:377, 48. punkts).

51. Visu iekšējā tirgus brīvību kontekstā, ieskaitot Direktīvā 2004/38/EK [54], kurā ir detalizēti noteikumi par brīvu pārvietošanos/apriti un pilsonību brīvas pārvietošanās kontekstā, atsauces uz jēdzienu "valsts drošība" ir [55] pamatojums atkāpei no brīvas pārvietošanās [56]. Jo vairāk – Tiesa nesen atļāva valsts drošības izņēmumu saistībā ar Līguma normām par ES pilsonību, spriedumā lietā *CS* nospriežot, "ka LESD 20. pants neietekmē dalībvalstu iespēju atsaukties uz izņēmumu saistībā it īpaši ar sabiedriskās kārtības un valsts drošības saglabāšanu" [57].

52. Šajā kontekstā Tiesa ir atkārtoti nospriedusi, ka valsts drošība ietver "gan dalībvalsts iekšējo, gan ārējo drošību" [58], kas var būt "nopietns valsts iestāžu un būtisko dienestu darbības apdraudējums, kā arī iedzīvotāju izdzīvošana, tāpat kā ārējo attiecību vai tautu mierīgas līdzāspastāvēšanas būtiska traucējuma risks vai arī militāro interešu apdraudējums" [59]. Jo vairāk – Tiesa arī nosprieda, ka jēdziens "valsts drošība" ietver cīņu pret noziedzību, kas saistīta ar narkotisko vielu nelikumīgu tirdzniecību organizētā grupā [60], seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošanu [61] un cīņu pret terorismu [62].

53. Ņemot vērā tik plašu interpretāciju, es neiebilstu pret Vācijas raižu aptveršanu jēdzienā "valsts drošība". Galvenās Vācijas valdības bažas, šķiet, it tās, ka *S. Fahimian* izplatīs savas zināšanas militāriem mērķiem, kad viņa atgriezīsies Irānā. Tādēļ dalībvalsts starptautisko un ārējo attiecību drošības aspekts būtu jāietver jēdzienā "valsts drošība". Jāatceras, ka Vīzu kodeksā ir konkrēta atsauce uz vīzas atteikuma pamatu – uz "apdraudējumu kādas dalībvalsts [..] starptautiskajām attiecībām" [63]. Manuprāt, tas, ka šāds formulējums nav sniegts Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā, nozīmē, ka, nosakot valsts drošību, dalībvalsts nevar izmantot starptautisko attiecību apsvērumus.

2) Par Vācijas valdības novērtējuma brīvību [64], konstatējot "apdraudējumu" valsts drošībai

54. Vai Vācijas iestādes otrajā posmā var tiesiski apgalvot, ka tās "uzskata" *S. Fahimian* par valsts drošības "apdraudējumu" Direktīvas 6. panta 1. punkta d) apakšpunkta izpratnē? Citiem vārdiem, cik plaša ir Vācijas iestādēm esošā novērtējuma brīvība?

55. Atbilstoši iekšējā tirgus brīvībām, kad dalībvalsts var ierobežot iekšējo pārvietošanos, pamatojoties uz valsts drošības apsvērumiem, šādi pamatojumi tiek uztverti kā *izņēmums* no vispārējās normas par brīvu pārvietošanos. Saskaņā ar brīvas pārvietošanās normām "valsts drošības" apsvērums ir jābalsta tikai uz attiecīgā indivīda personīgo rīcību, kas nozīmē, ka iepriekšējā krimināsodāmība pati par sevi nav šādu pasākumu veikšanai, un kas jo vairāk nozīmē, ka attiecīgā indivīda personīgai rīcībai jārada

54 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva par Eiropas Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004, L 158, 77. lpp.), skat. 1. panta c) punktu, 15. panta 1. punktu, 27. un 28. pantu, 30. panta 2. punktu, 31. pantu, 32. panta 1. punktu un 33. panta 2. punktu.

55 — Attiecīgi šīs direktīvas juridiskais pamats ir nodaļās par pilsonību (LESD 18. un 21. pants), darba ņēmēju brīvu pārvietošanos (LESD 46. pants), uzņēmējdarbības brīvību (LESD 50. pants) un pakalpojumu sniegšanas brīvību (LESD 59. pants).

56 — Preču brīva aprite (LESD 36. pants), darba ņēmēju brīva pārvietošanās (LESD 45. panta 3. punkts), tiesības veikt uzņēmējdarbību (LESD 52. panta 1. punkts), pakalpojumu sniegšanas brīvība (LESD 56. un 61. pants, 52. panta 2. punkts), kapitāla brīva aprite (LESD 65. panta 1. punkta b) apakšpunkts). Uz šo jēdzienu ir atsauce arī LESD 202. pantā, kas ir juridiskais pamats Savienības tiesību aktiem darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā no aizjūras valstīm un teritorijām.

57 — Skat. spriedumu, 2016. gada 13. septembris, *CS* (C-304/14, EU:C:2016:674, 36. punkts), kuram seko mani secinājumi apvienotajās lietās *Rendón Marín* un *CS* (C-165/14 un C-304/14, EU:C:2016:75), skat. 140. un nākamos punktus manos secinājumos.

58 — Skat., piemēram, spriedumu, 2016. gada 13. septembris, *CS* (C-304/14, EU:C:2016:674, 39. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī manus secinājumus apvienotajās lietās *Rendón Marín* un *CS* (C-165/14 un C-304/14, EU:C:2016:75, 170. punkts). Spriedums *CS* bija par pilsonību, bet šī formula ir radusies iekšējā tirgus brīvībās un tiek izmantota visās šajās brīvībās.

59 — Skat. spriedumu, 2016. gada 13. septembris, *CS* (C-304/14, EU:C:2016:674, 39. punkts).

60 — Skat. spriedumu, 2010. gada 23. novembris, *Tsakouridis* (C-145/09, EU:C:2010:708, 45. un 46. punkts).

61 — Skat. spriedumu, 2012. gada 22. maijs, *I* (C-348/09, EU:C:2012:300, 28. punkts).

62 — Skat. spriedumu, 2002. gada 26. novembris, *Oteiza Olazabal* (C-100/01, EU:C:2002:712, 12. un 35. punkts).

63 — Skat. Vīzu kodeksa 32. panta 1. punkta a) apakšpunkta vi) punktu.

64 — Pretēji ES tiesībām Vācijas administratīvajās tiesībās tiek nošķirti jēdzieni *Beurteilungsspielraum* un *Ermessen*. Ja pirmais attiecas uz normas materiālajām sekām, otrais tiek izmantots tikai juridisko seku līmenī, kad norma ir izpildīta ("Rechtsfolgenseite"). Tomēr šai nošķiršanai nav nozīmes izskatāmajā lietā, ņemot vērā, ka ES tiesībās netiek šādi nošķirts, un tāpēc Tiesas judikatūrā jēdziens "novērtējuma brīvība" dažreiz nozīmē "Beurteilungsspielraum" un citreiz – "Ermessen".

faktiski, attiecīgajā brīdī esoši un pietiekami nopietni draudi, kas ietekmē vienas no būtiskajām sabiedrības interesēm [65]. Pamatojumi, kas ir atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējas profilakses apsvērumiem, nav pieņemami [66]. "Apdraudējumam ir jābūt faktiskam, attiecīgajā brīdī esošam un pietiekami nopietnam, kas skar sabiedrības pamatintereses" [67].

56. Šādi apsvērumi ir pilnībā atbilstoši iekšējā tirgus kontekstā. Ir saprotami, ka izņēmumi no normām par brīvu pārvietošanos tiek interpretēti šauri. Normas par brīvu pārvietošanos ir un turpina būt visa integrācijas projekta stūrakmens, un tām ir konstitucionāla nozīme.

57. Tomēr citāda pieeja būtu jāizvēlas attiecībā uz Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu. Iepriekš minētā judikatūra nebūtu jātransponē tāda, kāda tā ir, uz Savienības ārējo robežu režīmu, kā es to tūlīt ieskicēšu.

58. Pirmkārt, izņēmumu no iekšējā tirgus formulējums atšķiras no tā, kurš ir Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā. Direktīvas 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā ir noteikts, ka trešās valsts valstspiederīgais, kurš iesniedz ieceļošanas pieteikumu 7.–11. pantā noteiktajos nolūkos, "nav atzīts" par apdraudējumu, tostarp valsts drošībai. Formulējuma "nav atzīts" izmantošana, manuprāt, nozīmē, ka attiecīgajai dalībvalstij ir lielāka brīvības pakāpe, sniedzot savu novērtējumu. Jēdziens "apdraudējums" brīvas pārvietošanās kontekstā netiek kvalificēts. Formulējumam "faktisks, attiecīgajā brīdī esošs un pietiekami nopietns" nav jēgas saistībā ar apdraudējumu. Tā rezultātā valsts drošības apdraudējuma slieksnis, manuprāt, ir ievērojami zemāks, nekā tas ir brīvas pārvietošanās kontekstā.

59. Otrkārt, netikt uzskatītam par apdraudējumu valsts drošībai ir nevis izņēmums no plaši formulētām ieceļošanas tiesībām, bet tikai negatīvs ieceļošanas tiesības regulējošs *nosacījums*. Tādēļ konteksts vienkārši ir citāds iekšējā tirgus un konteksta jautājumos. Īpašais ES imigrācijas tiesību konteksts nozīmē, ka trešās valsts valstspiederīgais negūst labumu no tādām pašām tiesībām, kādas ir dalībvalsts pilsonim, proti, ES pilsonim [68].

60. Treškārt, likumdošanas procedūra it īpaši Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktā sniedz vērtīgu ieskatu manu argumentu atbalstam. Direktīva 2004/114 tika pieņemta īsā laikā pēc Direktīvas 2004/38 [69]. Tik skaidra atšķirība formulējumā, kā aprakstīts iepriekš, var būt tikai tīša. Patiešām, sākotnējā priekšlikumā bija novērojami centieni pieskaņot formulējumus šajās abās direktīvās. Abos gadījumos bija ietverts izteiciens "sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem jāpamatojas tikai uz attiecīgā trešās valsts valstspiederīgā personisko darbību" [70]. Padome nolēma neizmantot šo terminoloģiju [71].

65 — Skat. Direktīvas 2004/38 27. panta 2. un 3. punktu, kurā tiek kodificēta iepriekšējā Tiesas judikatūra attiecībā uz brīvībām Līgumos.

66 — Skat. Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punktu.

67 — Turpat.

68 — Līdzīgs arguments ir norādīts juridiskajā doktrīnā Hailbronner, K., un Thym, D., "Constitutional framework and principles for interpretation", no: Hailbronner, K., un Thym, D. (red.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2. izd. C. H. Beck, Hart, Nomos, Minhene, Oksforda, Bādenbādene, 2016, 20. punkts.

69 — Direktīva 2004/38 tika pieņemta 2004. gada 29. aprīlī, bet Direktīva 2004/114 2004. gada 13. decembrī.

70 — Pie "vispārīgiem nosacījumiem" saistībā ar ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem projekta 5. panta 1. punkta c) apakšpunktā un pie "atļauju atsaukšanas" projekta 15. panta 2. punktā. Skat. Priekšlikumu Padomes direktīvai par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos studiju, arodmācību vai brīvprātīga darba nolūkā, COM(2002) 548, galīgā redakcija, attiecīgi 26. un 30. punkts.

71 — Tas notika tālāk ar Darba partijas padomes priekšlikumu. Skat. "Procedūras rezultāts, Darba partija par migrāciju un izraidīšanu – Priekšlikumu Padomes direktīvai par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos studiju, arodmācību vai brīvprātīga darba nolūkā", Brisele, 2003. gada 28. novembris, 1513/03 MIGR 103, 9. punkts.

61. Visbeidzot, jāatceras, ka Direktīva 2004/114 pamatojas uz LESD 79. pantu (iepriekš – EKL 63. pants), kurš ir LESD V sadaļas 3. nodaļā. Šī sadaļa ietver LESD 72. pantu, saskaņā ar kuru "šī nodaļa neiespaido to dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu". Pat ja šīs normas precīza nozīme nav pilnībā skaidra no pirmā acu uzmetiena, tajā ir sniegta norāde uz atšķirību starp sabiedrisko kārtību un valsts drošību tiesībās par brīvu pārvietošanos un imigrācijas tiesībās [72].

62. Tas man liek uzdot jautājumu par to, cik plaša novērtējuma brīvība ir Vācijas iestādēm un ko var sagaidīt no tām tādā gadījumā, kāds tiek aplūkots. Iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai šī "plašā novērtējuma brīvība" nozīmē, ka Vācijas iestādēm pietiek konstatēt, ka 1) *S. Fahimian* ir Irānas pilsone, 2) viņa ieguvusi diplomu *SUT*, 3) *SUT* ir klasificēta kā iestāde, kas atbalsta Irānas valdību, Regulas Nr. 267/2012 IX pielikumā [73] un 4) viņas piedāvātā pētījuma joma ir IT drošības nozarē.

63. Spriedumā *Ben Alaya* Tiesa nosprieda, ka attiecībā uz Direktīvas 2004/114 6. un 7. pantā noteiktajiem nosacījumiem dalībvalstis var "izmantot rīcības [novērtējuma] brīvību, pārbaudot uzņemšanas pieteikumus" [74]. Šāda novērtējuma brīvība ir saistīta ar atbilstīgo faktu izvērtēšanu, lai noteiktu, vai ir izpildīti Direktīvas 2004/114 6. un 7. pantā noteiktie nosacījumi [75].

64. Deviņus mēnešus agrāk, lemjot virspalātas sastāvā, Tiesa piešķīra dalībvalstīm, kuras izskata vīzas pieteikumus, "*plašu* novērtējuma brīvību" [76] attiecībā uz to, kā piemērot Vīzu kodeksa 21. panta 1. punktu, 32. panta 1. punktu un 35. panta 6. punktu. Tiesa uzskata, ka tas ir saistīts ar "nozīmīgo faktu izvērtēšanu, lai noteiktu, vai [Vīzu kodeksa 32. panta 1. punktā un 35. panta 6. punktā] minētie pamatojumi neliedz izsniegt pieteikto vīzu" [77].

65. Ņemot to vērā, ko var sagaidīt no Vācijas iestādēm?

66. Vispirms un galvenokārt dalībvalstij ir uzmanīgi un visaptveroši jāpārliecinās, jānosaka un jāizmeklē visi atbilstīgie fakti, lai tā varētu pieņemt informētu lēmumu. Šajā kontekstā jānorāda arī uz Direktīvas 2004/114 preambulas 14. apsvērumu, saskaņā ar kuru "jānovērtē fakti".

67. Šajā kontekstā tomēr jāatceras, ka vairāki fakti, uz kuriem dalībvalsts pamatojas, tādā lietā kā aplūkojamā nav tās jurisdikcijā un pat ārpus Savienības teritorijas. Tas acīmredzami sarežģī lietu dalībvalstij, un tas būtu pienācīgi jāņem vērā. Vācijas valdībai ir grūtāk konstatēt faktus, kas ir saistīti ar Irānu, nevis ar Vāciju vai citu dalībvalsti. Jo vairāk – jebkurš novērtējums saistībā ar nākotnes attīstību ir sarežģīts [78]. Šāda lēmumu pieņemšanas procedūra noteikti nozīmē, ka zināmā mērā ir jāpaļaujas uz nākotnes notikumu riska vērtējumu. Tādējādi dalībvalstij ir ievērojama ""faktu konstatēšanas" brīvība" [79] attiecībā uz Direktīvas 2004/114 6. un 7. panta novērtēšanu.

72 — Šāds uzskats ir arī Hailbronner, K., un Gies, S., "Council Directive 2004/114/EC of 13 December 2004 on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service", no: Hailbronner, K., un Thym, D. (red.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2. izd., Beck, Hart, Nomos, Minhene, Oksforda, Bādenbādene, 2016, 6. panta 7. punkts. Pretējs viedoklis doktrīnā ir uzskats, ka Direktīvas 2004/114 tekstā vai preambulā un LESD 72. pantā nav atsauces, kas nozīmējot, ka "sabiedriskās kārtības izņēmuma jēdziena šaura interpretācija apstiprina tiesību aktu mērķi ieinteresēt studentus braukt uz ES", skat. Peers, S., no: Peers, S., Guild, E., Acosta Arcarazo, D., Groenendijk, K., Moreno-Lax, V. (red.), *EU Immigration and Asylum Law (Text and Commentary): Second Revised Edition, Volume 2: EU Immigration Law*, Martinus Nijhoff Publishers, Bostona, Leidene, 2012, 7. nodaļa, 202. lpp.

73 — Jo vairāk tā ir uzskaitīta kā šāda iestāde Īstenošanas regulas Nr. 1202/2014 I pielikuma I sadaļas 161. punktā.

74 — Skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Ben Alaya*, (C-491/13, EU:C:2014:2187, 33. punkts).

75 — Turpat.

76 — Skat. spriedumu, 2013. gada 19. decembris, *Koushkaki* (C-84/12, EU:C:2013:862, 60., 61., 63. punkts un rezolutīvā daļa). Mans izcēlums.

77 — Turpat, 60. punkts.

78 — Lai gan jāpiekrīt, ka šis pats šķērslis pastāv atbilstoši brīvas pārvietošanās normām, kad dalībvalsts nevar, nosakot sodu par izdarīto, ierobežot kādas personas brīvu pārvietošanos, bet tikai par to, ko šī persona tiek turēta aizdomās vai tā izdarīs nākotnē.

79 — Šādi to formulē arī Hailbronner, K., un Gies, S., "Council Directive 2004/114/EC of 13 December 2004 on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service", no: Hailbronner, K., un Thym, D. (red.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2. izd., Beck, Hart, Nomos, Minhene, Oksforda, Bādenbādene, 2016, 5. panta 15. punkts.

68. Otrkārt, lai gan relatīvi augstāks slieksnis saskaņā ar brīvu pārvietošanos [80] nav piemērojams, jāpastāv saiknei starp individuālo personu un pieņemto pasākumu. Jebkas cits jau nozīmētu vispārēju aizliegumu, kas retās reizēs sniegtu trešās valsts valstspiederīgajam tiesības ieceļot uz Direktīvas 2004/114 pamata. Tātad valsts iestādei ir pārliecinoši jāsniedz konkrēti elementi par to, kāpēc indivīds tiek uzskatīts par apdraudējumu valsts drošībai.

69. Turklāt jo sensitīvāka ir lieta, jo jānorāda mazāk individuālie apstākļi, pamatojot apdraudējumu valsts drošībai.

70. Visbeidzot, dalībvalstij ir jāveic visaptveroša savu un Savienības interešu ieceļošanas jomā, proti, piesaistot vislabāk kvalificētos studentus sākt pētniecību Savienībā, līdzsvarošana ar drošības apsvērumiem.

71. Lai gan ir acīmredzami, ka iesniedzējtiesai jānosaka, vai Vācijas iestādes ir izpildījušas šīs prasības, man šķiet, ka tās ir rīkojušās to rīcībā esošās novērtēšanas brīvības ietvaros

C – Par pārbaudi tiesā

72. Plašā novērtējuma brīvība nozīmē ierobežotu pārbaudi tiesā. Pretējā gadījumā novērtējuma brīvība būtu apgrūtināta un tiesa veiktu izpildvaras funkcijas. Kā tas ir acīmredzami no pirmā jautājuma a) daļas formulējuma [81], iesniedzējtiesai tas ir pilnībā zināms.

73. Tomēr pārbaudei tiesā jābūt pieejamai.

74. Saskaņā ar Direktīvas 2004/114 18. panta 4. punktu, ja noraida pieteikumu vai anulē uzturēšanās atļauju, kas izsniegta saskaņā ar šo direktīvu, attiecīgai personai ir jābūt tiesībām apstrīdēt šādu lēmumu attiecīgās dalībvalsts iestādēs.

75. Pretēji Komisijas priekšlikumā noteiktajam [82] tiesības uz pārsūdzību vairs neietver vēršanos attiecīgo dalībvalstu "tiesās". Tāpēc varētu jautāt, vai direktīva prasa noteikt pārbaudi tiesā vai ne un vai pārbaudes tiesā izslēgšana valsts līmenī atbilst direktīvai un tiešām Hartas 47. pantam un vispārīgajiem ES tiesību principiem [83]. Man jāšaubās par to, ka šāda izslēgšana ir iespējama, ņemot vērā skaidro Hartas 47. panta formulējumu nodrošināt efektīvu pārsūdzības iespēju visām personām, kuru ES tiesībās garantētās tiesības un brīvības tiek pārkāptas.

76. Tomēr šāds nav aplūkojamais jautājums, ņemot vērā, ka šāds pārsūdzības līdzeklis Vācijā pastāv. Kā tas ir redzams no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, valsts līmenī ir nodrošināta pārbaudes tiesā procedūra. Turklāt valsts iestāžu pieņemto lēmumu pārbaude tiesā Vācijā tiecas būt ļoti visaptveroša tādā nozīmē, ka tiesām ir pilna jurisdikcija pārbaudīt šādus lēmumus [84]. Tomēr šādu jurisdikciju ierobežo lietās, kad administratīvām iestādēm ir novērtēšanas brīvība [85].

80 — Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 27. panta 2. punktu dalībvalsts pieņemtie pasākumi jābalsta tikai uz personīgo attiecīgā indivīda rīcību. Šādai personīgai rīcībai ir jābūt tādai, kas var radīt reālus un pietiekami nopietnus draudus kādai no sabiedrības pamatinteresēm. Nav pieņemami apsvērumi, kas atdalīti no konkrētā gadījuma iezīmēm vai pamatojas uz vispārējiem preventīviem apsvērumiem.

81 — "[..] tādēļ iestādes vērtējumu tiesā var pārbaudīt tikai ierobežotā apmērā".

82 — Skat. Komisijas priekšlikumu Padomes direktīvai par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos studiju, arodmācību vai brīvprātīga darba nolūkā, COM(2002) 548, galīgā redakcija, 20. panta 3. punktu 40. lappusē.

83 — Skat. Hailbronner, K., un Gies, S., "Council Directive 2004/114/EC of 13 December 2004 on the conditions of admission of third-country nationals for the purposes of studies, pupil exchange, unremunerated training or voluntary service", no: Hailbronner, K., un Thym, D. (red.), *EU immigration and asylum law – a commentary*, 2. izd., Beck, Hart, Nomos, Minhene, Oksforda, Bādenbādene, 2016, 18.–21. pants, 8. punkts.

84 — It īpaši salīdzinājumā ar citām tiesību sistēmām skat. von Danwitz, Th., *Europäisches Verwaltungsrecht*, Springer, Berlīne, Heidelberga, 2008, 589. un nākamās lpp.

85 — Vienalga, vai tas ir "Beurteilungsspielraum" vai "Ermessen". Skat. arī von Danwitz, Th., minēts iepriekš.

77. Pārbaudei tiesā, kuru principā regulē ar valsts procesuālajām tiesībām, procesuālās autonomijas apstākļos ir jābūt efektīvai.

78. Lai gan valsts tiesa var parasti tikai noteikt, vai nav pārkāptas dalībvalsts izmantotās novērtējuma brīvības robežas, tai tomēr ir jāpārbauda visi lēmuma procesuālie aspekti, kā arī materiālie elementi. Efektīvs tiesību aizsardzības līdzeklis pieprasa, lai valsts tiesa varētu novērtēt, vai iestādes ir izpildījušas iepriekš noteiktās prasības, proti, vai tās ir konstatējušas un izmeklējušas visus atbilstīgos faktus un to, kādēļ šis indivīds tiek uzskatīts par apdraudējumu valsts drošībai.

79. Šajā ziņā Vācijas valdība arī norāda, ka dalībvalsts paredzējumi tādā jautājumā, kāds šeit tiek aplūkots, tiek balstīts uz informāciju, kuru var publiskot tikai ierobežotā veidā, lai neapdraudētu informācijas avotus vai dalībvalsts ārpolitikas intereses. Šajā ziņā es vēlos atsaukties uz spriedumu lietā *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation/*Padome un Komisija [86], kurā Tiesa pati norāda uz atbilstošo ECT [87] judikatūru, ka "Kopienas tiesai [..] tās veiktās tiesas pārbaudes ietvaros ir jālieto paņēmieni, kas ļautu apvienot, no vienas puses, pamatotās rūpes par drošību attiecībā uz minētā akta pieņemšanas laikā vērā ņemto ziņu veidu un avotiem un, no otras puses, vajadzību pietiekami ļaut lietas dalībniekiem izmantot procesuālos noteikumus" [88].

IV – Secinājumi

80. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, es ierosinu Tiesai uz *Verwaltungsgericht Berlin* (Berlīnes Administratīvā tiesa, Vācija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

1) dalībvalsts iestādei, pārbaudot, vai trešās valsts valstspiederīgais tiek uzskatīts par apdraudējumu valsts drošībai saskaņā ar Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīvas 2004/114/EK par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā 6. panta 1. punkta d) apakšpunktam, to rīcībā esošās novērtējuma brīvības ietvaros

   — ir uzmanīgi un visaptveroši jāpārliecinās, jānosaka un jāizmeklē visi atbilstīgie fakti;

   — jāsniedz konkrēta informācija par to, kāpēc indivīds tiek uzskatīts par apdraudējumu valsts drošībai, un

   — jāveic visaptveroša visu interešu izsvēršana.

Šādā situācijā pārbaude tiesā ir ierobežota tikai ar pārbaudi, vai ir ievērotas šādas novērtēšanās brīvības robežas;

2) ar Direktīvas 2004/114 6. panta 1. punkta d) apakšpunktu dalībvalstij netiek aizliegts atteikties izsniegt vīzu trešās valsts valstspiederīgajam, kurš ir ieguvis universitātes diplomu iestādē, kas ir ietverta Padomes regulas sarakstā kā iestāde, kura ir iesaistīta ar kodolenerģiju vai ballistiskajām raķetēm saistītās darbībās, un uzskaitīta to personu un vienību starpā, kuras atbalsta valdību, un kurš paredz uzsākt pētniecības projektu šajā dalībvalstī, ja dalībvalsts iestādes ir konstatējušas, ka pastāv risks, ka šis trešās valsts valstspiederīgais ļaunprātīgi izmantos dalībvalstī iegūtās zināšanas tādiem mērķiem, kas rada apdraudējumu dalībvalsts ārējai vai iekšējai drošībai.

86 — Spriedums, 2008. gada 3. septembris (C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461).

87 — Skat. ECT spriedumu, 1996. gada 15. novembris, Nr. 22414/93, *Chahal* pret Apvienoto Karalisti, CE:ECHR:1996:1115JUD002241493, 131. punkts.

88 — Skat. spriedumu, 2008. gada 3. septembris, *Kadi* un *Al Barakaat International Foundation*/Padome un Komisija (C-402/05 P un C-415/05 P, EU:C:2008:461, 344. punkts).